

# ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

## ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 15ης Δεκεμβρίου 2009

σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Γερμανία στην κτηνιατρική υπηρεσία της Βαυαρίας [Tiergesundheitsdienst Bayern («TGD»)] σε συνδυασμό με ορισμένες παροχές [C 24/06 (πρώην NN 75/2000)]

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2009) 9954]

(Το κείμενο στη γερμανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(2010/178/ΕΕ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΣΛΕΕ), και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο και λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

### I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με την επιστολή της 21ης Φεβρουαρίου 2000 υποβλήθηκε στην Επιτροπή καταγγελία σχετικά με τα μέτρα που είχε λάβει η κτηνιατρική υπηρεσία της Βαυαρίας [Tiergesundheitsdienst Bayern («TGD»)]. Ο ίδιος καταγγέλλων διαβίβασε στη συνέχεια περαιτέρω επιστολές σε συνάρτηση με την ίδια καταγγελία. Η υπόθεση της καταγγελίας καταχωρίστηκε υπό τον αριθμό NN 75/00.
- (2) Η Επιτροπή απηύθυνε περισσότερες επιστολές στη Γερμανία σχετικά με την καταγγελία. Απαντώντας στις σχετικές επιστολές, η Γερμανία χορήγησε πληροφορίες με τις επιστολές της 4ης Ιουλίου 2000, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, της 22ας Νοεμβρίου 2002, της 10ης Απριλίου 2003, της 1ης Δεκεμβρίου 2003 και της 27ης Ιουνίου 2005. Στις 17 Ιουλίου 2003 έλαβε χώρα σύσκεψη με εκπροσώπους της Γερμανίας.
- (3) Το μέτρο έχει θεσπισθεί από το 1974. Παρά τα σχετικά αιτήματα, δεν μπόρεσε να στοιχειοθετηθεί η κοινοποίηση του μέτρου. Για το λόγο αυτό η ενίσχυση μεταφέρθηκε στο μητρώο των μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων.
- (4) Με την επιστολή της 7ης Ιουλίου 2006 η Επιτροπή κοινοποίησε στην Γερμανία την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ <sup>(1)</sup> σχετικά με την προαναφερθείσα ενίσχυση.

<sup>(1)</sup> Την 1η Δεκεμβρίου 2009 τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 107 και 108 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ και τα άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ είναι κατά βάση ταυτόσημα. Στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης οι παραπομπές στα άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ εκλαμβάνονται ως παραπομπές στα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ, κατά περίπτωση.

- (5) Η απόφαση της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης <sup>(2)</sup>. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.
- (6) Οι παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων περιήλθαν στην Επιτροπή με τις επιστολές της 30ής Οκτωβρίου 2006, της 2ας Νοεμβρίου 2006 και της 7ης Νοεμβρίου 2006.
- (7) Η Γερμανία διατύπωσε τις απόψεις της με τις επιστολές της 6ης Νοεμβρίου 2006, της 22ας Ιανουαρίου 2007, της 25ης Ιουλίου 2008 και της 9ης Φεβρουαρίου 2009.

### II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

- (8) Το μέτρο θεσπίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 1 του νόμου για την προώθηση της βαυαρικής γεωργίας [Gesetz zur Förderung der bayerischen Landwirtschaft («LwFöG»)].
- (9) Στόχος του μέτρου είναι η διασφάλιση και η βελτίωση της υγιεινής των τροφίμων ζωικής προέλευσης.
- (10) Δικαιούχοι του μέτρου είναι γεωργοί και ψαράδες (οι δύο ομάδες καλούνται εφεξής από κοινού γεωργοί).
- (11) Περαιτέρω δικαιούχος του μέτρου είναι η κτηνιατρική υπηρεσία της Βαυαρίας («TGD»).
- (12) Το μέτρο χρηματοδοτείται από πόρους του κρατιδίου της Βαυαρίας και του βαυαρικού Ταμείου επιζωοτιών [Bayerische Tierseuchenkasse («BTSK»)].
- (13) Μολονότι τα μέτρα που θεσπίζονται υπέρ των γεωργών περιγράφονται ως «συνολικά μέτρα», πρόκειται για μέτρα που ωφελούν μόνο τους γεωργούς που είναι εγκατεστημένοι στη Βαυαρία. Επιπλέον, με βάση τις πληροφορίες της Γερμανίας, αποτελούν πολύ συγκεκριμένα και αποκλειστικά προληπτικής φύσης μέτρα προς υποστήριξη της παραγωγής γάλακτος και κρέατος, αλλά και της εκτροφής χοίρων, πουλερικών και προβάτων, καθώς και της ιχθυοκαλλιέργειας. Τα αποθέματα του ζωικού κεφαλαίου εξετάζονται σύμφωνα με ένα καθιερωμένο πρόγραμμα που λαμβάνει υπόψη τους ειδικούς κινδύνους που συνεπάγονται οι νόσοι των ζώων ή τα κριτήρια για την πρόληψη και την καταπολέμηση των ζoonόσων. Η Γερμανία έχει επίσης διευκρινίσει ότι η υποστήριξη χορηγείται μόνο για τα συνολικά μέτρα που λαμβάνονται

<sup>(2)</sup> ΕΕ C 244 της 11.10.2006, σ. 15.

προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, τα οποία υπερβαίνουν τις νομικές απαιτήσεις για το μεμονωμένο κάτοχο της εκμετάλλευσης (επιστολή της 6ης Νοεμβρίου 2006, σ. 4).

- (14) Τα ακόλουθα είδη μέτρων λαμβάνονται στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις: συνεχής παρακολούθηση μέσω δοκιμών και άλλων προληπτικών εξετάσεων, δειγματοληψία και (εργαστηριακές/μαζικές) αναλύσεις, παροχή συμβουλών από κτηνιάτρους, κατάρτιση σχεδίων πρόληψης ή/και εξυγίανσης και ανάπτυξη προγραμμάτων εμβολιασμού.
- (15) Σύμφωνα με τις δηλώσεις της Γερμανίας, οι δραστηριότητες που απαριθμούνται ανωτέρω στο σημείο 14 αποτελούν τη βάση για την παροχή συγκεκριμένων συμβουλών στους γεωργούς σχετικά με τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης και θεραπείας. Εντούτοις, με βάση τις δηλώσεις της Γερμανίας, οι υπηρεσίες που παρέχονται συνήθως από αναγνωρισμένους κτηνιάτρους που ασκούν το επάγγελμα (π.χ. θεραπευτική αγωγή με χορήγηση φαρμάκων ή με προληπτικούς εμβολιασμούς) δεν αποτελούν ωστόσο βασική συνιστώσα των προαναφερόμενων «συνολικών μέτρων».
- (16) Τα «συνολικά μέτρα» παρέχονται δωρεάν στους γεωργούς. Εντούτοις, οι γεωργοί δεν είναι σε θέση να αξιώσουν την εφαρμογή των μέτρων αυτών, αλλά η υπηρεσία που είναι επιφορτισμένη με την εφαρμογή τους, η TGD, τα θεσπίζει με δική της πρωτοβουλία.
- (17) Το κόστος των εν λόγω μέτρων επιστρέφεται στην TGD από το κρατίδιο της Βαυαρίας. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο του LwFöG, «το κράτος πληρώνει ποσοστό 50 % των αναγκαίων δαπανών».
- (18) Ένα άλλο σκέλος των εξόδων της TGD για δαπάνες προσωπικού και εξοπλισμού καλύπτεται από άλλους κρατικούς πόρους, και συγκεκριμένα από το BTSK (βλέπε φάκελοι κρατικών ενισχύσεων NN 23/07, N 426/03 και N 81/04). Αυτό οδηγεί οπωρευτικά σε επιστροφή των εξόδων σε ποσοστό έως και 100 %.
- (19) Στην TGD παραχωρούνται οι παροχές που αναφέρονται στη συνέχεια.
- (20) Σύμφωνα με τη διατύπωση του LwFöG, στην TGD επιστρέφεται μόνο το ήμισυ των «αναγκαίων δαπανών» από κρατικούς πόρους. Με βάση τις πληροφορίες που παρέχονται από τη Γερμανία, εντούτοις, το ύψος της αποζημίωσης μπορεί να φτάσει έως και 100 %.
- (21) Η ενίσχυση χορηγείται στην TGD από το 1974. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ<sup>(1)</sup>, οι εξουσίες της Επιτροπής για ανάκτηση της ενίσχυσης υπόκεινται σε δεκαετή προθεσμία παραγραφής. Η διαδικασία έρευνας της Επιτροπής κινήθηκε το έτος 2000. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 δεκαετής προθεσμία παραγραφής ανατρέχει επομένως έως το έτος 1990. Συνεπώς, δεν εξετάζονται περαιτέρω οι ενισχύσεις που καταβλήθηκαν πριν από το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

- (22) Τα δημοσιονομικά στοιχεία που κοινοποιήθηκαν από τη Γερμανία και τα οποία παρατίθενται στο παράρτημα αφορούν κατά συνέπεια τις πληρωμές στην TGD για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας κατά τη διάρκεια της περιόδου από το 1990 ως το 2008.

*Λόγοι κίνησης και εύρος της επίσημης διαδικασίας έρευνας*

- (23) Μετά την αρχική εξέταση δεν κατέστη σαφές, εάν οι πληρωμές από πόρους του προϋπολογισμού και οι πληρωμές του BTSK προσπόρισαν στην TGD κάποιο συγκεκριμένο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.
- (24) Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του καταγγέλλοντος, επιπλέον, ορισμένες κλινικές — διαγνωστικές και θεραπευτικές (φροντίδες περίθαλψης) υπηρεσίες των απασχολούμενων με σύμβαση κτηνιάτρων του TGD προσφέρονται σε τιμή έως και 90 % κάτω από την τιμή κόστους. Πρόκειται για το πεδίο δραστηριοτήτων στο οποίο ο TGD δραστηριοποιείται με βάση τα κριτήρια της κερδοφόρου εμπορικής λειτουργίας.
- (25) Σύμφωνα με τον ενάγοντα, αυτό είναι δυνατόν μόνο επειδή η TGD λαμβάνει επιδοτήσεις για τα «συνολικά μέτρα», με αποτέλεσμα να είναι σε θέση να προσφέρει τις κλινικές — διαγνωστικές και θεραπευτικές υπηρεσίες σε σημαντικά φθηνότερες τιμές από κτηνιάτρους που ασκούν ελεύθερα το επάγγελμα, οι οποίοι οφείλουν να ανταπεξέλθουν χωρίς επιδοτήσεις. Παραπέμπει εξάλλου στις ευκαιρίες που διανοίγονται για τη σύναψη συμβάσεων με ευνοϊκούς όρους και στη έλλειψη επιβάρυνσης με έξοδα μεταφοράς για τους απασχολούμενους από το TGD κτηνιάτρους που ασκούν ήδη το επάγγελμά τους επιτόπου.
- (26) Σε εναρμόνιση με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης<sup>(2)</sup> η Επιτροπή αξιολογεί πάντοτε εάν οι παράνομες κρατικές ενισχύσεις είναι συμβιβασίμες με την εσωτερική αγορά ανάλογα με τα κριτήρια που καθορίζονται στις συγκεκριμένες ρυθμίσεις που ίσχυαν τη χρονική στιγμή χορήγησης των ενισχύσεων. Τη στιγμή της κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή δεν είχε στη διάθεσή της επαρκείς πληροφορίες, ώστε να είναι σε θέση να πεισθεί ότι οι ενισχύσεις υπέρ των γεωργών ήταν εναρμονισμένες με τις οικείες διατάξεις της Ένωσης, ότι ήταν δηλαδή συμβιβασίμες με τις κατευθυντήριες γραμμές που ίσχυαν για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και με τις κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας. Η Επιτροπή ζήτησε ως εκ τούτου από τη Γερμανία να της χορηγήσει τις απαιτούμενες πληροφορίες.
- (27) Με την επιστολή της 12ης Δεκεμβρίου 2008, η Επιτροπή ζήτησε από τη Γερμανία να επιβεβαιώσει εάν οι υπό εξέταση ενισχύσεις εξακολούθησαν να χορηγούνται κατά το χρονικό διάστημα πέραν της 1ης Ιανουαρίου 2008, και, σε περίπτωση θετικής απάντησης, ζήτησε να της διαβιβασθούν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, έτσι ώστε να εξετάσει τον συμβιβασμό χαρακτήρα των ενισχύσεων με τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα

<sup>(1)</sup> ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

<sup>(2)</sup> ΕΕ C 119 της 22.5.2002, σ. 22.

της γεωργίας και δασοκομίας 2007–2013<sup>(1)</sup> (εφεξής: «κατευθυντήριες γραμμές»), οι οποίες αντικατέστησαν τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας<sup>(2)</sup> (εφεξής: «κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές») από την 1η Ιανουαρίου 2007, και τις κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας<sup>(3)</sup> (εφεξής: «κατευθυντήριες γραμμές του 2008»). Με την επιστολή της 9ης Φεβρουαρίου 2009, η Γερμανία ανακοίνωσε ότι οι ενισχύσεις στο γεωργικό τομέα θα εξακολουθούσαν να χορηγούνται και κατά το χρονικό διάστημα πέραν του 2008, ενώ διαβίβασε και τις πληροφορίες που είχαν ζητηθεί.

### III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

- (28) Όπως υποστήριξε η Γερμανία, οι πληρωμές που καταβάλλονται από το κρατίδιο της Βαυαρίας και το BSTK για την εφαρμογή των συνολικών μέτρων συνιστούν αντισταθμιστικές πληρωμές για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών προς εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος. Η Γερμανία παρέπεμψε στη νομολογία, σύμφωνα με την οποία οι κρατικές αντισταθμιστικές πληρωμές για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, υπό ορισμένους όρους. Επομένως, κατά την άποψη της Γερμανίας, τα μέτρα δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- (29) Η Γερμανία ήταν της άποψης ότι τα συνολικά μέτρα εξυπηρετούν τις ανάγκες της υγείας και της ορθής διαβίωσης των ζώων, αλλά και της προστασίας των καταναλωτών και της προστασίας των ζώων. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή των συνολικών μέτρων εξυπηρετεί προπάντων το κοινό συμφέρον.
- (30) Κατά την άποψη της Γερμανίας, οι εκτενείς γνώσεις που αποκομίζονται από την εφαρμογή των συνολικών μέτρων, καθίστανται στη συνέχεια διαθέσιμες σε εθνική, αλλά και σε διεθνή κλίμακα, μέσω πολυάριθμων δημοσιεύσεων σε εξειδικευμένα περιοδικά κάθε κλάδου, καθώς και μέσω επιστημονικών διαλέξεων. Με τον τρόπο αυτό, ένα ουσιαστικό μέρος των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται από τα συνολικά μέτρα είναι προσπελάσιμα στους ειδικούς εμπειρογνώμονες στο πλαίσιο της Ένωσης.
- (31) Όπως διατείνεται η Γερμανία, στο πλαίσιο του προγράμματος συνολικών μέτρων δεν προσφέρθηκε η παροχή θεραπευτικών υπηρεσιών, με άλλα λόγια δηλαδή, υπηρεσιών οι οποίες προσφέρονται συνήθως από αναγνωρισμένους κτηνιάτρους (όπως π.χ. οι μέθοδοι θεραπείας μέσω της χορήγησης φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων ή μέσω προληπτικών εμβολιασμών). Εκτός του πλαισίου αυτού του ενισχυόμενου προγράμματος, ο TGD ασκεί επίσης ορισμένες κερδοσκοπικές δραστηριότητες (θεραπευτικές φροντίδες). Οι δραστηριότητες αυτές αντιστοιχούν ωστόσο σε λιγότερο από το 5 % επί του συνόλου των κτηνιατρικών παροχών. Η αναλογία των κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων της TGD αντιστοιχεί ετησίως σε 2,6–2,85 % επί του συνολικού κύκλου εργασιών της.
- (32) Ο σαφής και κατανοητός διαχωρισμός του τομέα δραστηριοτήτων «συνολικά μέτρα» από τις «κερδοσκοπικές δραστηριότητες» μπορεί να αποκλείσει το ενδεχόμενο των διασταυ-

ρούμενων επιδοτήσεων. Αυτό μπορεί να διασφαλισθεί με την εφαρμογή πληρέστατων και αναλυτικότερων λογιστικών μεθόδων καταγραφής, καθώς και με τη διενέργεια εκτεταμένων ελέγχων.

### IV. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΡΙΤΟΥΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥΣ

- (33) Οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι υπενθύμισαν εκ νέου ότι η TGD δεν λαμβάνει μόνο προληπτικά μέτρα μέσω των κτηνιάτρων που απασχολεί η ίδια, αλλά προσφέρει επίσης θεραπευτικές υπηρεσίες.
- (34) Οι ενδιαφερόμενοι δεν προέταξαν το επιχείρημα ότι για τις προαναφερόμενες θεραπευτικές υπηρεσίες καταβάλλεται άμεσα κάποια χρηματική υποστήριξη, αλλά τόνισαν ότι η TGD είναι σε θέση να προσφέρει συγκρίσιμες υπηρεσίες υπό σημαντικά ευνοϊκότερους όρους από τους κτηνιάτρους που ασκούν σε ελεύθερη βάση το επάγγελμα.
- (35) Δεν συνέχισε να προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι οι ενισχύσεις υπέρ των γεωργών εναντιώνονται στις κατευθυντήριες γραμμές που ισχύουν για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας ή ότι αντιβαίνουν στις εφαρμοστέες νομικές ρυθμίσεις. Δεν διατυπώθηκαν εξάλλου αντιρρήσεις κατά της διάθεσης των πόρων.

### V. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Υπόσταση της ενίσχυσης προς όφελος των γεωργών

- (36) Όπως ορίζεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, «οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».
- (37) Όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, για την εκτίμηση του ζητήματος εάν ορισμένο κρατικό μέτρο συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ, πρέπει να προσδιοριστεί εάν η ωφελούμενη επιχείρηση αντλεί οικονομικό όφελος το οποίο δεν θα είχε αποκομίσει υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς<sup>(4)</sup>, ή εάν η επιχείρηση απαλλάσσεται με τον τρόπο αυτό από δαπάνες, με τις οποίες κανονικά θα έπρεπε να έχει επιβαρυνθεί από τους ίδιους πόρους της<sup>(5)</sup>.
- (38) Οι όροι αυτοί φαίνεται να πληρούνται, εκ πρώτης όψεως.
- (39) Το μέτρο χρηματοδοτείται από κρατικούς πόρους. Ωφελεί ορισμένες επιχειρήσεις, και ειδικότερα τους γεωργούς της Βαυαρίας, οι οποίοι λαμβάνουν τις επιδοτούμενες υπηρεσίες δωρεάν. Δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις αυτές δραστηριοποιούνται σε μια αγορά, στην οποία ασκούνται έντονοι διεθνείς ανταγωνιστικές πιέσεις, το μέτρο νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό<sup>(6)</sup>, ενώ επηρεάζει περαιτέρω τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές<sup>(7)</sup>.

<sup>(4)</sup> Απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, SFEI, C-39/94, Συλλογή 1996, I-3547, σκέψη 60.

<sup>(5)</sup> Απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Γαλλία/Επιτροπής, C-301/87, Συλλογή 1990, I-307, σκέψη 41.

<sup>(6)</sup> Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η ενίσχυση της θέσης κάποιας επιχείρησης έναντι άλλων ανταγωνιστών, η οποία οφείλεται στη χρηματική ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος μέλος, συνιστά εν γένει ένδειξη για τη νόθευση των όρων του ανταγωνισμού (απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, Philip Morris/Επιτροπής, C-730/79, Συλλογή 1980, σ. 2671, σκέψεις 11 και 12).

<sup>(7)</sup> Το έτος 2007 το ύψος των ενδοκοινοτικών εμπορικών συναλλαγών γεωργικών προϊόντων της Γερμανίας ανήλθε σε 45 327 εκατ. EUR (εισαγωγές) και σε 37 514 εκατ. EUR (εξαγωγές) (πηγή: Eurostat).

<sup>(1)</sup> EE C 319 της 27.12.2006, σ. 1.

<sup>(2)</sup> EE C 28 της 1.2.2000, σ. 2.

<sup>(3)</sup> EE C 84 της 3.4.2008, σ. 10.



- (40) Για το λόγο αυτό, το εξεταζόμενο μέτρο συνιστά ενίσχυση και εφαρμόζεται το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Πρέπει συνεπώς να εξεταστεί, εάν, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, μπορεί να ισχύσει κάποια εξαίρεση από τη γενική αρχή του ασυμβίβαστου των κρατικών ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά.

#### Νομιμότητα της ενίσχυσης

- (41) Τα «συνολικά μέτρα» για τους γεωργούς (από το 1990) και οι αντισταθμιστικές πληρωμές που καταβλήθηκαν στην TGD για την εφαρμογή των «συνολικών μέτρων» κατά το χρονικό διάστημα 1990-2004 χορηγήθηκαν χωρίς να έχει προηγηθεί η ανακοίνωσή τους στην Επιτροπή. Είναι παράνομα, επειδή χορηγήθηκαν κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

#### Συμβιβασμο των ενισχύσεων υπέρ των γεωργών στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας με την εσωτερική αγορά

##### Ενισχύσεις για την καταπολέμηση νόσων ζώων

- (42) Η απαγόρευση της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν ισχύει χωρίς εξαίρεση, εντούτοις. Η Επιτροπή εξέτασε εάν συντρέχει κάποια από τις εξαιρέσεις ή απαλλαγές από τη γενική αρχή της απαγόρευσης χορήγησης ενισχύσεων, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- (43) Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 107 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ εξαιρέσεις, οι οποίες αφορούν τις ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα σε μεμονωμένους καταναλωτές, τις ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα και τις ενισχύσεις προς την οικονομία ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, δεν εφαρμόζονται στην παρούσα περίπτωση.
- (44) Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΣΛΕΕ σχετικά με την ανάπτυξη ορισμένων περιοχών δεν ισχύουν σε σχέση με το εξεταζόμενο καθεστώς ενισχύσεων, δεδομένου ότι το μέτρο δεν συνιστά ενίσχυση για την ανάπτυξη της οικονομίας ορισμένων περιοχών, όπου το βιοτικό επίπεδο είναι εκτάκτως χαμηλό ή όπου υπάρχει σοβαρή υποαπασχόληση.
- (45) Όσον αφορά την περίπτωση της απαλλαγής που θεσπίζεται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, επαρκεί η υπόδειξη ότι η επίμαχη ενίσχυση δεν συνιστά σημαντικό πρόγραμμα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, αλλά ούτε επιδιώκει να θεραπεύσει μια σοβαρή διαταραχή στη γερμανική οικονομία. Ούτε εξάλλου επιδιώκεται ο στόχος να προωθήσει τον πολιτισμό και να καταβάλει μέριμνα για τη συντήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της ΣΛΕΕ.
- (46) Ούτε η Γερμανία, αλλά και ούτε οποιοσδήποτε άλλος τρίτος ενδιαφερόμενος δεν επικαλέσθηκαν τις προαναφερθείσες εξαιρέσεις ή απαλλαγές κατά τη διάρκεια της διαδικασίας έρευνας.

- (47) Η μοναδική περίπτωση απαλλαγής που θα μπορούσε να εξεταστεί είναι επομένως η διάταξη του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, στο οποίο ορίζεται ότι μπορεί να θεωρηθούν συμβιβάσιμες οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντίκειται προς το κοινό συμφέρον.

- (48) Δεδομένου ότι πρόκειται για ενίσχυση που αποφέρει οφέλη στους γεωργούς, εφαρμόζονται οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας και οι κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας. Όπως αναφέρεται στο ανωτέρω σημείο 26, δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά αποτελούν παράνομες κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή, αξιολογεί τη συμβατότητά τους με την εσωτερική αγορά με βάση τα κριτήρια που ισχύουν κατά τη στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης.

##### Ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στον τομέα της γεωργίας έως το 2007

- (49) Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης, εφαρμόζονται οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τα επίμαχα μέτρα, ενώ οι ενισχύσεις που έχουν χορηγηθεί πριν από την έναρξη ισχύος των εν λόγω κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών (δηλαδή πριν από την 1η Ιανουαρίου 2000) οφείλουν να αξιολογούνται με γνώμονα το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής της 10ης Νοεμβρίου 1986 <sup>(1)</sup>.
- (50) Όπως αναφέρεται στο σημείο 11.4.1 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών: «στις περιπτώσεις που ένας γεωργός έχει απώλειες ζωικού κεφαλαίου συνεπεία ζωικής ασθένειας ή οι καλλιέργειές του προσβάλλονται από φυτική ασθένεια, αυτό συνήθως δεν αποτελεί θεομηνία ή έκτακτο γεγονός κατά την έννοια της συνθήκης ΕΚ».
- (51) Στις περιπτώσεις αυτές, οι ενισχύσεις για την αποζημίωση των απωλειών και οι ενισχύσεις για την πρόληψη μελλοντικών απωλειών μπορούν να επιτραπούν από την Επιτροπή μόνο βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει ότι οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων δραστηριοτήτων μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντίκειται προς το κοινό συμφέρον.
- (52) Όσον αφορά εν προκειμένω την ενίσχυση για τους γεωργούς εφαρμόζεται το σημείο 11 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών, δεδομένου ότι τα μέτρα εξυπηρετούν το σκοπό της πρόληψης και αντιμετώπισης νόσων ζώων. Η Επιτροπή βασίζει από την πλευρά της την αξιολόγηση των ενισχύσεων για τους σκοπούς της πρόληψης και αντιμετώπισης νόσων ζώων στο σημείο 11.4 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών. Οι ενισχύσεις αυτές λογίζεται ότι είναι συμβιβάσιμες με τα άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ εάν πληρούνται οι όροι που ακολουθούν.

<sup>(1)</sup> Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής αριθ. VI/5934/86 της 10 ης Νοεμβρίου 1986.

- (53) Το μέτρο πρέπει να αποτελεί μέρος ενός προγράμματος που εφαρμόζεται σε κοινοτικό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο για την πρόληψη, τον έλεγχο ή την εκρίζωση της σχετικής επιζωοτίας ή νόσου (σημείο 11.4.2 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών). Σύμφωνα με το σημείο 11.4.2 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών, πρέπει να καθιερωθεί ένα σύστημα συναγερμού, σε συνδυασμό ενδεχομένως με τις ενισχύσεις, προκειμένου να ενθαρρυνθούν τα εκάστοτε θιγόμενα άτομα να συμμετάσχουν προαιρετικά στα προληπτικά μέτρα. Επομένως, αντικείμενο των μέτρων ενίσχυσης μπορεί να είναι μόνον οι ασθένειες ή επιζωοτίες η αντιμετώπιση των οποίων αποτελεί συμφέρον των δημοσίων αρχών, και όχι τα μέτρα εκείνα για τα οποία οι γεωργοί πρέπει εύλογα να αναλαμβάνουν οι ίδιοι την ευθύνη.
- (54) Τα μέτρα ενίσχυσης πρέπει να είναι προληπτικά ή αντισταθμιστικά, ή να αποτελούν συνδυασμό των δύο (σημείο 11.4.3 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών).
- (55) Οι ενισχύσεις πρέπει να συμβιβάζονται με τα ειδικά μέτρα που καθορίζονται στην κοινοτική κτηνιατρική και φυτοϋγειονομική νομοθεσία (σημείο 11.4.4 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών).
- (56) Οι ενισχύσεις επιτρέπεται να χορηγηθούν έως το μέγιστο όριο που ανέρχεται σε 100 % των δαπανών (σημείο 11.4.5 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών). Δεν μπορεί να χορηγηθεί καμία ενίσχυση, όπου στην κοινοτική νομοθεσία ορίζεται ότι με το κόστος τους επιβαρύνονται οι ίδιοι οι γεωργοί.
- (57) Οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται ως εξής:
- (58) Τα μέτρα αποτελούν μέρος ενός προγράμματος που εφαρμόζεται σε περιφερειακό επίπεδο (Βαυαρία). Σκοπός τους είναι η πρόληψη και αντιμετώπιση νόσων ζώων. Αυτό αποδεικνύεται από το ρητό στόχο που καθορίζεται στο LwFöG («Η διασφάλιση και η βελτίωση της υγιεινής των τροφίμων ζωικής προέλευσης») και από τα «συνολικά μέτρα» που εφαρμόζονται. Τα εξεταζόμενα μέτρα εξυπηρετούν το σκοπό της αντιμετώπισης μεταδοτικών νόσων ζώων, συμπεριλαμβανομένων των παραγοντικών ασθενειών και των ζωνοδόσων. Προορισμός τους είναι επίσης η βελτιστοποίηση και ο περιορισμός της χρήσης φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων. Οι σημαντικότερες ασθένειες για συγκεκριμένες ομάδες ζώων είναι: για τα βοοειδή και τα πρόβατα: ζωνόδοσοι, πυρετός Q, παραφυματίωση, μεταδοτική σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια και μαστίτιδα; για τους χοίρους και τα πουλερικά: ζωνόδοσοι, σαλμονέλλες, *Escherichia coli* και εντερίτις. Επιπλέον αναπτύσσονται και δοκιμάζονται μέθοδοι και διαδικασίες για την ανίχνευση και διάγνωση των μολύνσεων από ιούς.
- (59) Τα συνολικά μέτρα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ, να εγγυηθεί το υψηλό επίπεδο υγείας των ζώων. Η Επιτροπή δεν έχει επιπλέον κανένα στοιχείο στη διάθεσή της, από το οποίο συνάγεται ότι θα μπορούσαν να παραβιάσουν τη σχετική κτηνιατρική νομοθεσία της ΕΕ.
- (60) Το πρόγραμμα προβλέπει ότι η μέγιστη ένταση ενίσχυσης ανέρχεται το πολύ σε 100 %. Δεν προβλέπει τη χορήγηση καμίας ενίσχυσης, στις περιπτώσεις όπου η κοινοτική νομοθεσία προβλέπει ότι με το κόστος πρέπει να επιβαρυνθούν οι ίδιοι οι γεωργοί.
- (61) Με ποσοστό 50 % των δαπανών για τα συνολικά μέτρα στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας επιβαρύνεται το κρατίδιο της Βαυαρίας. Στις παρατηρήσεις που κοινοποίησε μετά την κίνηση της διαδικασίας, η Γερμανία ενημέρωσε την Επιτροπή ότι το BTSK επρόκειτο να επωμισθεί ένα περαιτέρω μέρος των δαπανών. Το BTSK αποτελεί δημόσια υπηρεσία που χρηματοδοτείται από οιονεί φορολογικές επιβαρύνσεις. Η συνδυασμένη χρηματοδότηση της ενίσχυσης από πόρους του κρατιδίου της Βαυαρίας και του BTSK περιορίζεται σε 100 % και είναι στην πράξη κατώτερη και από αυτή την αξία. Η Επιτροπή είχε εγκρίνει στο παρελθόν επανειλημμένα τη χρηματοδότηση του BTSK από τις οιονεί φορολογικές επιβαρύνσεις.<sup>(1)</sup> Η Επιτροπή δεν έχει επομένως κανέναν λόγο να υποβάλει τις προαναφερθείσες οιονεί φορολογικές επιβαρύνσεις εκ νέου σε διεξοδικούς ελέγχους σε βάθος. Ούτε ο καταγγέλλων, αλλά ούτε και άλλοι τρίτοι ενδιαφερόμενοι δεν αντιτάχθηκαν στο μοντέλο χρηματοδότησης του BTSK (δεν αμφισβήτησαν δηλαδή το παρόν σκέλος χρηματοδότησης των ενισχύσεων).
- (62) Οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές βασίζονται στις ίδιες αρχές, όπως είχε ήδη γίνει με το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής της 10ης Νοεμβρίου 1986. Επομένως, ισχύει η ίδια αξιολόγηση επίσης και για τις ενισχύσεις που δόθηκαν στους γεωργούς από το 1990 ως το 1999, οι οποίες πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι είναι συμβιβάσιμες, με βάση τις αρχές αυτές. Οι κρατικές ενισχύσεις μπορεί επομένως να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά.
- Ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στον τομέα της γεωργίας από το 2007*
- (63) Όσον αφορά την κατάσταση μετά το 2007, στο σημείο 133 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών προβλέπεται, ότι η Επιτροπή κηρύσσει τις κρατικές ενισχύσεις για την αντιμετώπιση νόσων ζώων και φυτών συμβιβάσιμες με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 της 15ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001<sup>(2)</sup>. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να εξετάζονται μόνο μέτρα πρόληψης νόσων, δεδομένου ότι δεν παρέχεται καμία ενίσχυση για θεραπευτικά μέτρα ή για την καταβολή αντισταθμιστικών πληρωμών για απώλειες.
- (64) Στο βαθμό που η ενίσχυση προς τους γεωργούς περιλαμβάνει τις δαπάνες παροχής συμβουλών, πρόκειται για την παροχή τεχνικής υποστήριξης, κατά την έννοια του σημείου 103 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών. Συνεπώς, η Επιτροπή κηρύσσει τις κρατικές ενισχύσεις για την παροχή τεχνικής υποστήριξης συμβιβάσιμες με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006.
- (65) Σύμφωνα με το άρθρο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006, επιτρέπεται η χορήγηση των ενισχύσεων στις περιπτώσεις που ακολουθούν στη συνέχεια.

<sup>(1)</sup> Βλέπε κρατικές ενισχύσεις NN 23/97, N 426/03 και N 81/04 (ακόμα σε ισχύ).

<sup>(2)</sup> ΕΕ L 358 της 16.12.2006, σ. 3.

- (66) Οι ενισχύσεις αποζημίωσης των γεωργών για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και φυτών και αντιμετώπισης της προσβολής από επιβλαβείς οργανισμούς στις οποίες υποβλήθηκαν και που αφορούν υγιονομικούς ελέγχους, εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, αγορά και χορήγηση εμβολίων, φαρμάκων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σφαγή και καταστροφή των ζώων και καταστροφή καλλιεργειών, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Η ενίσχυση χορηγείται σε είδος μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών και δεν πρέπει να περιλαμβάνει άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς [άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006].
- (67) Τα ποσά που ενδεχομένως έχουν εισπραχθεί και οι δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της νόσου, πρέπει να αφαιρούνται από το ποσό των δαπανών ή ζημιών που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση [άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006].
- (68) Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται σε σχέση με νόσους ή προσβολές από επιβλαβείς οργανισμούς για τις οποίες υφίστανται, σε κοινοτικό ή εθνικό επίπεδο, νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις. Οι ενισχύσεις πρέπει άρα να εντάσσονται στο πλαίσιο δημόσιου προγράμματος σε κοινοτικό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο για την πρόληψη, τον έλεγχο ή την εκρίζωση της σχετικής νόσου ή του επιβλαβούς οργανισμού. Οι νόσοι και η προσβολή από επιβλαβείς οργανισμούς πρέπει να προσδιορίζονται σαφώς στο πρόγραμμα, το οποίο πρέπει επίσης να περιλαμβάνει περιγραφή των σχετικών μέτρων [άρθρο 10 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006].
- (69) Η ενίσχυση δεν πρέπει να συνδέεται με νόσο για την οποία η κοινοτική νομοθεσία προβλέπει ειδική επιβάρυνση για μέτρα ελέγχου ή για τα οποία η κοινοτική νομοθεσία προβλέπει ότι το κόστος τους επιβαρύνει τη γεωργική εκμετάλλευση, εκτός εάν το κόστος των εν λόγω μέτρων ενίσχυσης αντισταθμίζεται πλήρως από υποχρεωτικές επιβαρύνσεις των παραγωγών [άρθρο 10 παράγραφοι 5 και 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006].
- (70) Όσον αφορά τις νόσους των ζώων, η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται για τις νόσους που αναφέρονται στον κατάλογο νόσων των ζώων του Διεθνούς Γραφείου Επιζωοτιών ή/και στο παράρτημα της απόφασης 90/424/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1990, σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα <sup>(1)</sup> [άρθρο 10 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006].
- (71) Τα καθεστώτα ενίσχυσης πρέπει να θεσπιστούν εντός τριών ετών από την πραγματοποίηση της δαπάνης ή της ζημίας. Η ενίσχυση πρέπει να καταβληθεί εντός τεσσάρων ετών από την πραγματοποίηση της δαπάνης ή της ζημίας [άρθρο 10 παράγραφος 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006].
- (72) Οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται ως εξής:
- (73) Όπως περιγράφεται στο σημείο 14, η ενίσχυση περιλαμβάνει ποικίλα μέτρα (συνεχής παρακολούθηση μέσω δοκιμών και άλλων προληπτικών εξετάσεων, δειγματοληψία και (εργαστηριακές/μαζικές) αναλύσεις, παροχή συμβουλών από κτηνιάτρους, κατάρτιση σχεδίων πρόληψης ή/και εξυγίανσης και ανάπτυξη προγραμμάτων εμβολιασμού), άμεσος σκοπός των οποίων είναι η πρόληψη των νόσων. Η Γερμανία επιβεβαίωσε με την επιστολή της 9ης Φεβρουαρίου 2009 ότι η ενίσχυση δίνεται υπό μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών. Κατά συνέπεια, επιτρέπονται οι ενισχύσεις για δαπάνες αυτού του είδους σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006.
- (74) Η Γερμανία επιβεβαίωσε με την επιστολή της 9ης Φεβρουαρίου 2009 ότι όπου τα προγράμματα αφορούν τις νόσους των ζώων, η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται για τις νόσους που αναφέρονται στον κατάλογο νόσων των ζώων του Διεθνούς Γραφείου Επιζωοτιών ή/και στο παράρτημα της απόφασης 90/424/ΕΟΚ.
- (75) Το άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 δεν εφαρμόζεται, εφόσον χορηγούνται ενισχύσεις μόνο για τα προληπτικά μέτρα.
- (76) Όπου οι ενισχύσεις καταβάλλονται σε σχέση με ορισμένες νόσους, οι ενισχύσεις πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο προγράμματος σε περιφερειακό επίπεδο, στο οποίο η αντίστοιχη επιζωοτία ή νόσος και τα σχετικά μέτρα πρέπει να προσδιορίζονται σαφώς. Το άρθρο 10 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 πληρούται ως εκ τούτου.
- (77) Οι δαπάνες για τις οποίες η νομοθεσία της Ένωσης προβλέπει ότι το κόστος τους επιβαρύνει τους ίδιους τους παραγωγούς, δεν επιδοτούνται. Το άρθρο 10 παράγραφοι 5 και 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 πληρούται ως εκ τούτου.
- (78) Οι δαπάνες που προκύπτουν πριν από την παροχή των υπηρεσιών δεν συγκαταλέγονται στις επιλέξιμες δαπάνες. Το άρθρο 10 παράγραφος 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 πληρούται ως εκ τούτου.
- (79) Η Γερμανία δεν έχει αποκλείσει, την πιθανότητα τα μέτρα που αναφέρονται στο σημείο 14 να αφορούν ενδεχομένως άλλες πτυχές υγείας των ζώων από τις συγκεκριμένες και σαφώς προσδιοριζόμενες επιζωοτίες, νόσους ή προσβολές από επιβλαβείς οργανισμούς (π.χ. τις συνήθεις υγιεινής κατά την παραγωγή). Ως εκ τούτου τα μέτρα θα συνιστούν ενίσχυση για την παροχή υπηρεσιών συμβούλου, με αποτέλεσμα, στο πλαίσιο αυτό, οι συστάσεις και τα σχέδια να προσαρμόζονται στην κατάσταση ορισμένων αγροτών ή ορισμένων ομάδων αγροτών.
- (80) Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006, επιτρέπονται οι ενισχύσεις για να καλύπτονται οι δαπάνες για τις παρεχόμενες από τρίτους υπηρεσίες συμβούλων, ενώ οι προαναφερόμενες υπηρεσίες συμβούλων δεν επιτρέπεται (όπως π.χ. οι συνήθεις φοροτεχνικές υπηρεσίες, οι τακτικές νομικές υπηρεσίες ή διαφήμιση) να συνιστούν διαρκή ή περιοδική δραστηριότητα και να σχετίζονται με τις συνήθεις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης. Όπως ορίζεται στο άρθρο 15 παράγραφος 3

<sup>(1)</sup> ΕΕ L 224 της 18.8.1990, σ. 19.



του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006, η ενίσχυση μπορεί να καλύψει έως 100 % των επιλέξιμων δαπανών και πρέπει να παρέχεται υπό μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών.

- (81) Οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται ως εξής:
- (82) Όπως προκύπτει από την τεκμηρίωση που υποβλήθηκε από τη Γερμανία, (βλέπε σημείο 14) οι επιδοτούμενες υπηρεσίες γνωμοδότησης παρέχονται υπό μορφή προγραμμάτων σε συνδυασμό με ιδιαίτερα και περιστασιακά θέματα γενικού ενδιαφέροντος που έχουν σχέση με την υγεία των ζώων. Μολονότι για ορισμένα μέτρα ενδέχεται να απαιτηθεί ο συνεχής έλεγχος ή η διενέργεια τακτικών δοκιμών, αυτά εμφανίζονται να συνδέονται με το ιδιαίτερο πρόγραμμα και να μην αντιπροσωπεύουν τους στερεότυπους τρέχοντες κτηνιατρικούς ή ποιοτικούς ελέγχους του αποθέματος ζωικού κεφαλαίου. Ούτε δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το κόστος τέτοιων μέτρων εμπίπτει στην κατηγορία των συντηδισμένων λειτουργικών δαπανών, κατά την έννοια του άρθρου 15 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006, δεδομένου ότι οι δαπάνες για την πραγματοποίηση των συνήθων επισκέψεων από κτηνιάτρους για τους σκοπούς της πρόληψης και της θεραπείας δεν ανήκουν στις επιλέξιμες. Η συνολική ενίσχυση παρέχεται υπό μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών και δεν επιτρέπεται να υπερβεί ποσοστό 100 % των επιλέξιμων δαπανών. Επομένως, οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά.

*Ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στον τομέα της ιχθυοτροφίας*

- (83) Τα μέτρα τέθηκαν επίσης σε εφαρμογή στον τομέα της ιχθυοτροφίας. Στις κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων στην αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια των ετών 1988, 1992, 1994, 1997 και 2001, που αντιστοιχούν στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές, καθιερώνονται οι ακόλουθοι όροι με βάση τους οποίους κρίνεται το συμβιβασμό των κρατικών ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά στους τομείς της κτηνιατρικής και της υγείας<sup>(1)</sup>: Οι δημόσιες αρχές είναι υποχρεωμένες να λαμβάνουν μέτρα, στρεφόμενες κατά μιας νόσου, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα μέτρα λαμβάνονται προς εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος και όχι μόνο για να ικανοποιείται κάποιο συγκεκριμένο ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Οι στόχοι των μέτρων ενίσχυσης πρέπει να είναι είτε προληπτικοί είτε αντισταθμιστικοί ή να συνδυάζουν και τους δύο στόχους. Στον TGD ανατέθηκε από το κρατίδιο της Βαυαρίας το καθήκον της εφαρμογής των μέτρων και αυτός τα εκτελεί με δική του πρωτοβουλία, όπως αναλύεται στο σημείο 16 ήδη σε συνδυασμό με κάποιο άλλο θέμα. Τα μέτρα εξυπηρετούν προληπτικούς στόχους. Οι κρατικές ενισχύσεις δύνανται ως εκ τούτου να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά.
- (84) Οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της 1ης Νοεμβρίου 2004 και της 31ης

Μαρτίου 2008 εξετάζονται χωριστά, κατά περίπτωση, με βάση το σημείο 3.10 των κατευθυντήριων γραμμών για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων στην αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια<sup>(2)</sup> (εφεξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2004), οι οποίες παραπέμπουν στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1595/2004 της Επιτροπής<sup>(3)</sup>, το οποίο με τη σειρά του παραπέμπει στο άρθρο 15 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2792/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1999, για καθορισμό των λεπτομερών κανόνων και ρυθμίσεων σχετικά με την κοινοτική διαρθρωτική βοήθεια στον τομέα της αλιείας<sup>(4)</sup>. Σύμφωνα με το σημείο 3.1 παράγραφος 2 των κατευθυντήριων γραμμών του 2004, οι εν λόγω κρατικές ενισχύσεις είναι συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά και εναρμονίζονται με τους στόχους της κοινής πολιτικής ανταγωνισμού και της κοινής πολιτικής αλιείας, όπως αυτοί καθορίζονται στους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 2371/2002<sup>(5)</sup> και (ΕΚ) αριθ. 2792/1999: σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2792/1999, προβλέπεται η δυνατότητα στήριξης των μέτρων γενικότερου ενδιαφέροντος, τα οποία υπερβαίνουν το κανονικό μέτρο του επιχειρηματικού πνεύματος. Παραδείγματα τέτοιων μέτρων αποτελούν το άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχεία ε) και λ). Η Επιτροπή σημειώνει, πρώτον, ότι ο σκοπός των «συνολικών μέτρων» συμπίπτει με τους στόχους των μέτρων αυτών. Δεύτερον, ο TGD ανάγει τις δραστηριότητες αυτές σε δική του πρωτοβουλία και όχι στις αξιώσεις που προβάλλονται από τους γεωργούς. Επιπλέον, τα μέτρα αυτά —βλέπε σχετικά σημείο 3.4 των κατευθυντήριων γραμμών του 2004— δεν επρόκειτο να εναρμονιστούν ανυπερθέτως σε περίπτωση που επικρατούσαν οι καθαρές συνθήκες της αγοράς. Τέλος, τα εν λόγω μέτρα οδηγούν σε διαρκείς βελτιώσεις του κλάδου κατά την έννοια του σημείου 3.5 των κατευθυντήριων γραμμών του 2004.

- (85) Με την επιστολή της 9ης Φεβρουαρίου 2009, η Γερμανία επιβεβαίωσε ότι η ενίσχυση εξακολουθεί να καταβάλλεται στον τομέα της γεωργίας και ανέφερε παραδείγματα χαρακτηριστικών προγραμμάτων. Τα παραδείγματα αυτά δεν περιλάμβαναν κανένα πρόγραμμα από τον τομέα της αλιείας. Δεδομένου όμως ότι δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο της χορήγησης ενισχύσεων μετά την 1η Απριλίου 2008 προς όφελος του τομέα της ιχθυοτροφίας, θα πρέπει να εξετασθεί εάν οι ενισχύσεις συμβιβάζονται με τις διατάξεις που ίσχυαν στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας μετά από την ημερομηνία εκείνη. Το σημείο 4.2 των κατευθυντήριων γραμμών του 2008 παραπέμπει στο θέμα των ενισχύσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλων διατάξεων στους όρους των διατάξεων αυτών, και, εν προκειμένω, στις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 736/2008 της Επιτροπής, της 22ας Ιουλίου 2008, περί της εφαρμογής των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας<sup>(6)</sup>. Η σχετική διάταξη για τις ενισχύσεις για τα κτηνιατρικά μέτρα είναι το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 736/2008. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, οι ενισχύσεις για τα κτηνιατρικά μέτρα είναι συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά, εφόσον πληρούν τους όρους των άρθρων 28 και 32 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 του

<sup>(1)</sup> Βλέπε στοιχείο Ε των κατευθυντήριων γραμμών για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας από το έτος 1988 (ΕΕ C 313 της 8.12.1988, σ. 21)· σημείο 2.5 των κατευθυντήριων γραμμών από το έτος 1992 (ΕΕ C 152 της 17.6.1992, σ. 2)· σημείο 2.9 των κατευθυντήριων γραμμών από το έτος 1994 (ΕΕ C 260 της 17.9.1994, σ. 3)· σημείο 2.9 των κατευθυντήριων γραμμών από το έτος 1997 (ΕΕ C 100 της 27.3.1997, σ. 12)· σημείο 2.8 των κατευθυντήριων γραμμών από το έτος 2001 (ΕΕ C 19 της 20.1.2001, σ. 7).

<sup>(2)</sup> ΕΕ C 229 της 14.9.2004, σ. 5.

<sup>(3)</sup> ΕΕ L 291 της 14.9.2004, σ. 3.

<sup>(4)</sup> ΕΕ L 337 της 30.12.1999, σ. 10.

<sup>(5)</sup> ΕΕ L 358 της 31.12.2002, σ. 59.

<sup>(6)</sup> ΕΕ L 201 της 30.7.2008, σ. 16.

Συμβουλίου <sup>(1)</sup> καθώς και του άρθρου 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 498/2007 της Επιτροπής <sup>(2)</sup>. Σε ό,τι αφορά τις επίμαχες ενισχύσεις, οι όροι των προαναφερθέντων κανονισμών και οι γενικές αρχές του σημείου 3 των κατευθυντηρίων γραμμών από το έτος 2008 παρέμειναν ταυτόσημες από την άποψη της ουσίας με τις διατάξεις, που ίσχυαν για τις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί πριν από την 1η Απριλίου 2008. Για το λόγο αυτό, η αξιολόγηση που πραγματοποιείται για εκείνη την ενίσχυση μπορεί επίσης να εφαρμοστεί στην ενίσχυση που χορηγείται μετά από την 1η Απριλίου 2008. Δεδομένου ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την 1η Απριλίου 2008 είναι συμβιβάσιμες με τις ισχύουσες διατάξεις και ως ενίσχυση και ότι οι ενισχύσεις και ο τρόπος με τον οποίο χορηγήθηκαν παρέμειναν αμετάβλητοι μετά την 1η Απριλίου 2008, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις πληρούν τους όρους στο πλαίσιο των διατάξεων που ισχύουν στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.

- (86) Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που αναπτύχθηκαν προηγουμένως, οι κρατικές ενισχύσεις οι οποίες χορηγήθηκαν στους γεωργούς στο πλαίσιο των υπό εξέταση μέτρων πληρούν τους όρους που καθορίζονται στους εφαρμοστέους κοινοτικούς κανόνες οι οποίοι ισχύουν στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας. Σε συνδυασμό με το σημείο αυτό, η Επιτροπή σημειώνει ότι ούτε ο καταγγέλλων, αλλά ούτε και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι δεν απέδειξαν ότι είχε συντελεστεί κάποια παράβαση των διατάξεων της οικείας κοινοτικής νομοθεσίας. Οι κρατικές ενισχύσεις μπορεί επομένως να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά.

#### Υπαρξη ενίσχυσης υπέρ της TGD

- (87) Κριτήριο για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης αποτελεί η παραχώρηση πλεονεκτήματος στον ευνοούμενο αποδέκτη μέσω του μέτρου.
- (88) Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι αντισταθμίσεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. <sup>(3)</sup> Ωστόσο, εάν δεν τηρηθούν οι προϋποθέσεις αυτές, αλλά πληρούνται ωστόσο τα γενικά κριτήρια εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι εν λόγω αντισταθμίσεις συνιστούν κρατικές ενισχύσεις.
- (89) Στην απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση *Altmark*, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προσδιόρισε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι αντισταθμίσεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις ως ακολούθως (βασική αρχή 3):
- «α) πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεως παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ενώ η υποχρέωση αυτή πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη.
- β) δεύτερον, οι βασικές παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιοριστεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια.

γ) Τρίτον, η αντιστάθμιση δεν πρέπει να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση υποχρεώσεως παροχής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός ευλόγου κέρδους σε σχέση με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.

δ) Τέταρτον, όταν η επιλογή της επιχείρησης στην οποία πρόκειται να ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεως παροχής δημόσιας υπηρεσίας δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως δημόσιας συμβάσεως, το επίπεδο της απαραίτητης αντισταθμίσεως πρέπει να καθορίζεται βάσει αναλύσεως των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με μεταφορικά μέσα προς ικανοποίηση των απαιτήσεων σχετικά με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας προκειμένου να εκπληρώσει τις ως άνω υποχρεώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών».

- (90) Εφόσον πληρούνται τα τέσσερα αυτά κριτήρια, οι αντισταθμίσεις για παροχή δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις και δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 107 παράγραφος 1 και του άρθρου 108 της ΣΛΕΕ. Όταν τα κράτη μέλη δεν τηρούν τα εν λόγω κριτήρια και εφόσον πληρούνται τα γενικά κριτήρια για την εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι αντισταθμίσεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες πρέπει να αναγγέλλονται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

- (91) Τη στιγμή της κίνησης της διαδικασίας υπήρχαν ιδίως αμφιβολίες κατά πόσο, πληρούνται οι όροι που καθορίζονται στα στοιχεία γ) και δ).

- (92) Όσον αφορά τον όρο του στοιχείου α), η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το άρθρο 14 παράγραφος 1 *LwFöG* προβλέπει την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας, δεδομένου ότι καθορίζει ένα σαφή στόχο (υγιής διατροφή) και προδιαγράφει τις δυνατότητες επίτευξής του στόχου αυτού (υψηλή ποιότητα των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων) με τη βοήθεια σειράς μέτρων (βλέπε αιτιολογική σκέψη 14). Σύμφωνα με το καταστατικό της, η TGD καταβάλλει μέριμνα για την προώθηση και την εξασφάλιση της υγείας των ζώων, ιδίως προς το συμφέρον της παραγωγής απολύτως υγιεινών ειδών διατροφής ζωικής προέλευσης αλλά και της προστασίας των καταναλωτών και των ζώων. Για να εκπληρώσει τους στόχους του, το σωματείο χρησιμοποιεί το δικό του προσωπικό και τις δικές του εγκαταστάσεις. Τα μέτρα που θέτει σε εφαρμογή η TGD ρυθμίζονται στη συμφωνία αριθ. R1-4010/1393 από το έτος 1974 και στη συμφωνία-πλαίσιο αριθ. T-7482-100, της 13ης Ιουλίου 1993, οι οποίες έχουν συνολοκληρωθεί μεταξύ του ελεύθερου κράτους της Βαυαρίας και της TGD Bayern. Οι λεπτομέρειες καθορίζονται κάθε χρόνο στις ετήσιες συμφωνίες και τις διοικητικές αποφάσεις.

- (93) Όσον αφορά τον όρο του στοιχείου β), πρέπει να σημειωθεί ότι κάθε μια από τις μεμονωμένες δραστηριότητες καθορίζεται εκ των προτέρων και ότι η οικονομική αποζημίωση υπολογίζεται χρησιμοποιώντας ένα σύστημα σημείων το οποίο βασίζεται στις προβλέψεις για την προδιαγραφόμενη δαπάνη χρόνου και χρημάτων. Η ίδια διαδικασία ίσχυσε αναλόγως

<sup>(1)</sup> ΕΕ L 223 της 15.8.2006, σ. 1.

<sup>(2)</sup> ΕΕ L 120 της 10.5.2007, σ. 1.

<sup>(3)</sup> Απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, *Altmark*, C-280/00, Συλλογή 2003, I-7747 και απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2003, *Enirisorse*, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-34/01 έως C-38/01, Συλλογή 2003, I-14243.



για τις νέες υπηρεσίες που προστέθηκαν μέσα στα επόμενα έτη. Σε συνάρτηση με το σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι, οι δραστηριότητες του TGD έχουν ελεγχθεί και εγκριθεί από το βαυαρικό ανώτατο Ελεγκτικό Συνέδριο (Bayerischer Oberster Rechnungshof). Εξάλλου, για τη χρονική περίοδο που καλύπτεται από την παρούσα απόφαση, έχουν επίσης διενεργηθεί έλεγχοι των λογιστικών καταστάσεων από ανεξάρτητες ελεγκτικές επιχειρήσεις.

(94) Όσον αφορά τον όρο του στοιχείου γ), η Γερμανία έχει υποβάλει στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι η αντιστάθμιση δεν έχει υπερβεί, τις δαπάνες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας (βλέπε παράρτημα). Πράγματι, όπως αποδεικνύεται από τα στοιχεία, το TGD δεν πραγματοποιήσει κέρδη κατά τα έτη από το 1990 έως το 2004. Οι δαπάνες για τα συνολικά μέτρα υπολογίζονται με χρήση ενός συστήματος βαθμολόγησης βάσει πόντων. Στο πλαίσιο αυτό κάθε πόντος αντιπροσωπεύει μια συγκεκριμένη αξία σε ευρώ. Αυτή η μέθοδος υπολογισμού διαμορφώθηκε με βάση μία πρωτοβουλία που ανέλαβε το βαυαρικό Ελεγκτικό Συνέδριο. Είναι συγκρίσιμη με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των παροχών στο χώρο της ανθρώπινης υγείας. Όπως έχει δηλώσει η Γερμανία, η μέθοδος που χρησιμοποιείται από το 2002 πληροί τις απαιτήσεις της οδηγίας 2005/52/EK της Επιτροπής <sup>(1)</sup>.

(95) Όσον αφορά τον όρο του στοιχείου δ), συνεπεία της προκήρυξης ανοικτής διαδικασίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων από την 1η Ιανουαρίου 2005, η Βαυαρία ανέθεσε στην TGD την υποχρέωση εκπλήρωσης των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Έπειτα από σχετικές συζητήσεις με την Επιτροπή, η Βαυαρία εγκαίνιασε τον Ιούνιο του 2004 τη διαδικασία της ανάθεσης με προκήρυξη συμφωνίας παροχής υπηρεσιών σε κοινοτική κλίμακα με τίτλο «Σχέδιο λήψης μέτρων στον χώρο της υγείας για τα ζώα που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στη Βαυαρία». Το κόστος για το σύνολο των μέτρων υπολογίζεται ότι θα ανέλθει γύρω στα 8 εκατ. ευρώ ετησίως. Η προκήρυξη δημοσιεύθηκε στο συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (σειρά S) <sup>(2)</sup> και στη βαυαρική εφημερίδα της κυβέρνησης (Bayerisches Gesetz- und Verordnungsblatt). Στην προκήρυξη πήραν μέρος τρεις πιθανοί ανταγωνιστές. Η πενταετής σύμβαση κατακυρώθηκε στην TGD, δεδομένου ότι ήταν σε θέση να παρέχει τις απαιτούμενες υπηρεσίες με τον οικονομικώς πλέον συμφέροντα τρόπο. Μέσα στο έτος 2009 θα προκηρυχθεί νέα διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης.

(96) Όσον αφορά τη δεύτερη εναλλακτική λύση αναφορικά με τον όρο που καθορίζεται από το στοιχείο δ), η Γερμανία υποστήριξε ότι για την περίοδο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2004 είναι αδύνατο να προσδιοριστεί μια κανονική επιχείρηση που να είναι απολύτως συγκρίσιμη με την TGD.

(97) Η Γερμανία δεν έχει επομένως αποδείξει, ότι η αντιστάθμιση που καταβλήθηκε στο TGD κατά το χρονικό διάστημα από το 1990 έως το 2004 καθορίστηκε με βάση μια ανάλυση του κόστους με το οποίο θα είχε επιβαραυνθεί μία μέση

επιχείρηση που εφαρμόζει ορθές πρακτικές διαχείρισης, για να εκπληρώσει τις αντίστοιχες υποχρεώσεις της. Κατά συνέπεια, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το επίμαχο μέτρο απέφερε στην TGD έως τις 31 Δεκεμβρίου 2004 ένα οικονομικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

(98) Η ετήσια αντιστάθμιση που χορηγήθηκε στην TGD κατά τη διάρκεια της περιόδου 1990 ως 2004 συνιστά επομένως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, ενώ η ετήσια αντιστάθμιση που καταβλήθηκε στην TGD από την 1η Ιανουαρίου 2005 βάσει της διαδικασίας δημόσιας ανάθεσης σύμβασης, πληροί όλους τους όρους που αναφέρονται στην απόφαση *Altmark* με αποτέλεσμα να μην συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ της TGD. Σε συνδυασμό με το σημείο αυτό, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ότι από τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Γερμανία προκύπτει ότι οι πληρωμές προς την TGD από την 1η Ιανουαρίου 2005 έως το τέλος του 2008 δεν κάλυψαν πλήρως τις δαπάνες των συνολικών μέτρων.

(99) Δεν υπήρξε καμία συγκεκριμένη καταγγελία, αλλά ούτε και υποβλήθηκαν παρατηρήσεις από άλλους, τρίτους ενδιαφερόμενους, σχετικά με την εκπλήρωση των όρων που καθορίζονται στην υπόθεση *Altmark*.

*Συμβιβασμό της ενίσχυσης με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

(100) Για να αξιολογηθεί κατά πόσο είναι συμβιβασίμη η αντιστάθμιση που χορηγήθηκε στο TGD για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας με τη ΣΛΕΕ πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διατάξεις που ίσχυαν κατά τη χρονική στιγμή της χορήγησης της.

(101) Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας στην Ευρώπη <sup>(3)</sup> (εφεξής: «η ανακοίνωση»), η οποία εφαρμόζεται σύμφωνα με το σημείο 26 στοιχείο β) του Κοινοτικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας <sup>(4)</sup>, για τις μη κοινοποιηθείσες ενισχύσεις, το θέμα της κρατικής αντιστάθμισης πρέπει να εξετάζεται με γνώμονα τρεις αρχές:

— την ουδετερότητα όσον αφορά το δημόσιο ή ιδιωτικό ιδιοκτησιακό καθεστώς των επιχειρήσεων,

— τη διακριτική ελευθερία των κρατών μελών να καθορίζουν τι θεωρούν ως δημόσιες υπηρεσίες,

— την αναλογικότητα, που επιβάλλει οι περιορισμοί του ανταγωνισμού και οι φραγμοί σε βάρος των ελευθεριών της ενιαίας αγοράς να μην υπερβαίνουν το μέτρο που είναι αναγκαίο για να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής εξυπηρέτησης του γενικού συμφέροντος.

<sup>(1)</sup> EE L 234 της 10.9.2005, σ. 9.

<sup>(2)</sup> 2004/σ. 112-09421.

<sup>(3)</sup> EE C 17 της 19.1.2001, σ. 4.

<sup>(4)</sup> EE C 297 της 29.11.2005, σ. 4.

- (102) Η πρώτη αρχή, η ουδετερότητα, συνεπάγεται ότι η Επιτροπή δεν επιτάσσει κατά πόσο οι επιχειρήσεις που είναι αρμόδιες για την παροχή των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας πρέπει να είναι δημόσιες ή ιδιωτικές. Η συμμόρφωση με αυτήν την αρχή δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση στην παρούσα περίπτωση.
- (103) Η ελευθερία των κρατών μελών να καθορίσουν μια υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος σημαίνει ότι τα κράτη μέλη είναι κατά κύριο λόγο αρμόδια για τον καθορισμό του τι θεωρούν ότι συγκαταλέγεται στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος με βάση τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δραστηριοτήτων. Η Επιτροπή επεμβαίνει στο θέμα αυτού του ορισμού μόνο σε περίπτωση καταχρηστικής εφαρμογής ή προφανών σφαλμάτων. Ωστόσο, οι εξαιρέσεις που καθιερώνονται από το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ είναι δυνατόν να ισχύσουν σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση μόνο τότε όταν η αποστολή παροχής δημόσιας υπηρεσίας καθορίζεται σαφώς και ανατίθεται ρητά με πράξη κάποιας δημόσιας αρχής (συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων). Για λόγους ασφάλειας δικαίου και διαφάνειας αυτό είναι αναπότρεπτο έναντι του κοινού αλλά είναι επιπλέον και αναγκαίο, προκειμένου η Επιτροπή να είναι σε θέση να ελέγξει την αναλογικότητα του μέτρου.
- (104) Τα συνολικά μέτρα που έχουν ανατεθεί στην TGD είναι δυνατόν να ενταχθούν στις παρεχόμενες υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, έχουν καθοριστεί σαφώς, όπως διευκρινίζεται στο σημείο 92, και έχουν μεταβιβασθεί στην TGD.
- (105) Έχοντας ως γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας, το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την εκπλήρωση της ανατιθέμενης αποστολής παροχής υπηρεσιών να μην οδηγούν σε άσκοπη νόθευση των συναλλαγών και να μην υπερβαίνουν το μέτρο που είναι πράγματι αναγκαίο για την εκπλήρωση της συγκεκριμένης αποστολής. Σύμφωνα με το σημείο 26 της ανακοίνωσης και τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή, η αντιστάθμιση δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις καθαρές πρόσθετες δαπάνες του ιδιαίτερου στόχου ή επίτευξη του οποίου έχει εμπιστευθεί στην επιχείρηση. Η παροχή των υπηρεσιών για λόγους γενικού συμφέροντος πρέπει να διασφαλίζεται και οι επιχειρήσεις που επιφορτίζονται με ένα τέτοιο στόχο πρέπει να είναι σε θέση να επιβαρύνονται με το συγκεκριμένο συμπληρωματικό κόστος τους.
- (106) Στην παρούσα περίπτωση είναι επομένως απαραίτητο να υπολογισθούν οι καθαρές πρόσθετες δαπάνες της με τις οποίες επιβαρύνεται η TGD για την υποχρέωση παροχής δημόσιων υπηρεσιών (συνολικά μέτρα) με τους όρους των δύο συμφωνιών και να συγκριθούν έπειτα αυτές οι δαπάνες με την κρατική ενίσχυση. Εάν η αποζημίωση που χορηγείται στην TGD δεν είναι υψηλότερη από τις συμπληρωματικές δαπάνες της υποχρέωσης παροχής δημόσιων υπηρεσιών, μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούται η αρχή της αναλογικότητας.
- (107) Κατά τη διάρκεια της περιόδου που έχει σημασία για την απόφαση, από το 1990 έως το 2004 οι συμπληρωματικές δαπάνες που προέκυψαν από τα συνολικά μέτρα υπερέβησαν τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην TGD, όπως προκύπτει από το παράρτημα της παρούσας απόφασης.
- (108) Κατά συνέπεια, οι πληρωμές, που εισέπραξε η TGD για τα συνολικά μέτρα που είναι αντικείμενο της παρούσας απόφασης μέτρα, δεν είχαν ως συνέπεια την υπέρμετρη αντιστάθμιση των συμπληρωματικών δαπανών με τις οποίες επιβαρύνθηκε η TGD λόγω της παροχής της υπηρεσίας.
- (109) Συνεπώς, η αντιστάθμιση που καταβλήθηκε στην TGD κατά τη διάρκεια της περιόδου 1990 έως 2004 για την παροχή των δημόσιων υπηρεσιών συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1, η οποία συμβιβάζεται με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.
- (110) Η Επιτροπή παρατηρεί αναφορικά με το σημείο αυτό ότι είναι δύσκολο να διαπιστωθεί πώς η κρατική αντισταθμιστική πληρωμή, η οποία δεν κάλυπτε ούτε καν τις συνολικές συμπληρωματικές δαπάνες της υποχρέωσης παροχής δημόσιων υπηρεσιών θα μπορούσε να έχει χρησιμοποιηθεί για την επιχορήγηση των κερδοφόρων δραστηριοτήτων του TGD, όπως ισχυρίζεται ο καταγγέλλων. Επιπλέον, το επιχείρημα του καταγγέλλοντος ότι οι κτηνίατροι που απασχολούνται από το TGD παρέχουν ορισμένες κλινικές, διαγνωστικές και θεραπευτικές υπηρεσίες έως και 90 % κάτω από την τιμή κόστους, δεν έχει αποδειχθεί, ούτε από τον ενάγοντα, αλλά ούτε και από κάποιον άλλο ενδιαφερόμενο.
- (111) Εξαιτίας του ισχυρισμού αυτού, η Γερμανία προχώρησε σε ειδικό λογιστικό έλεγχο στον TGD. Στο πλαίσιο αυτό δεν βρέθηκε κανένα στοιχείο που να επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό. Εάν προκύψουν οποιαδήποτε συγκεκριμένα στοιχεία που να θεμελιώνουν οποιαδήποτε τέτοια αξίωση η Γερμανία έχει ζητήσει να ενημερωθεί ώστε να μπορέσει να ερευνήσει τη μεμονωμένη περίπτωση.
- (112) Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης ότι, η Bayerische Landestierärztekammer (ο βαυαρικός σύλλογος ανεξάρτητων κτηνιάτρων) και το Bundesverband praktizierender Tierärzte — Landesverband Bayern (βαυαρικός κλάδος του ομοσπονδιακού συνδέσμου ελεύθερων επαγγελματιών κτηνιάτρων) υποστηρίζουν το έργο της TGD, συμπεριλαμβανομένων των κερδοφόρων δραστηριοτήτων της.

## VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- (113) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Γερμανία χορήγησε την επίμαχη ενίσχυση παράνομα κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.
- (114) Βασίζόμενη στην αξιολόγησή της, η Επιτροπή οδηγείται εντούτοις στο συμπέρασμα ότι η κρατική ενίσχυση που αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 13 και 14, υπό μορφή «συνολικών μέτρων» για τους γεωργούς (από το 1990), και η κρατική αντιστάθμιση που αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 17 και 18, η οποία χορηγήθηκε στην TGD για την υποχρέωση παροχής δημόσιων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια της περιόδου 1990 έως 2004, είναι συμβίβαστες με τη ΣΛΕΕ. Στην πραγματικότητα, όπως διευκρινίστηκε προηγουμένως, δεν πρόκειται εν μέρει καν για κρατικές ενισχύσεις. Οι ετήσιες αντισταθμιστικές πληρωμές για τις οποίες γίνεται λόγος στις αιτιολογικές σκέψεις 17 και 18, οι οποίες καταβλήθηκαν στην TGD από την 1η Ιανουαρίου 2005 για την υποχρέωση παροχής δημόσιων υπηρεσιών, συμμορφώνεται με όλους τους όρους που αναφέρονται στην απόφαση *Altmark* και δεν συνιστά επομένως κρατική ενίσχυση.

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η ενίσχυση που χορηγεί η Γερμανία στους γεωργούς και τους ψαράδες υπό μορφή συνολικών μέτρων συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά.

Η ενίσχυση που χορήγησε η Γερμανία στην κτηνιατρική υπηρεσία (Tiergesundheitsdienst) κατά τη διάρκεια της περιόδου 1990 έως 2004, υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή των «συνολικών μέτρων» από την κτηνιατρική υπηρεσία, συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά.

Η αντιστάθμιση που παρέχεται στην κτηνιατρική υπηρεσία από την 1η Ιανουαρίου 2005 για την παροχή των «συνολικών μέτρων», δεν συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

#### Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Βρυξέλλες, 15 Δεκεμβρίου 2009.

Για την Επιτροπή  
Mariann FISCHER BOEL  
Μέλος της Επιτροπής

---



## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

| Έτος | Κόστος των συνολικών μέτρων | Πληρωμές από το ελεύθερο κράτος της Βαυαρίας (LwFöG) | Πληρωμές από το βαυαρικό Ταμείο επιζωοτιών | Πληρωμές από το ελεύθερο κράτος της Βαυαρίας και από το βαυαρικό Ταμείο επιζωοτιών | Μερίδιο των συνολικών πληρωμών στο κόστος των συνολικών μέτρων (%) |
|------|-----------------------------|------------------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| 1990 | 7 676,94                    | 3 059,57                                             | 4 588,84                                   | 7 648,42                                                                           | 99,63                                                              |
| 1991 | 6 992,48                    | 3 127,06                                             | 3 711,98                                   | 6 839,04                                                                           | 97,81                                                              |
| 1992 | 8 953,42                    | 3 203,55                                             | 4 588,84                                   | 7 792,40                                                                           | 87,03                                                              |
| 1993 | 9 063,52                    | 3 361,03                                             | 4 679,34                                   | 8 040,37                                                                           | 88,71                                                              |
| 1994 | 9 547,05                    | 3 496,01                                             | 4 588,84                                   | 8 084,85                                                                           | 84,68                                                              |
| 1995 | 8 392,14                    | 3 554,50                                             | 4 588,84                                   | 8 143,35                                                                           | 97,04                                                              |
| 1996 | 8 336,35                    | 3 599,49                                             | 4 588,84                                   | 8 188,34                                                                           | 98,22                                                              |
| 1997 | 8 620,18                    | 3 361,23                                             | 4 486,59                                   | 7 847,82                                                                           | 91,04                                                              |
| 1998 | 8 613,61                    | 3 310,10                                             | 4 397,11                                   | 7 707,21                                                                           | 89,48                                                              |
| 1999 | 8 280,91                    | 3 419,52                                             | 4 397,11                                   | 7 816,63                                                                           | 94,39                                                              |
| 2000 | 9 267,13                    | 3 419,52                                             | 4 453,35                                   | 7 872,87                                                                           | 84,95                                                              |
| 2001 | 8 471,71                    | 3 419,52                                             | 4 448,24                                   | 7 867,76                                                                           | 92,87                                                              |
| 2002 | 10 002,90                   | 3 890,00                                             | 4 453,35                                   | 8 343,35                                                                           | 83,41                                                              |
| 2003 | 9 953,20                    | 3 722,00                                             | 4 614,73                                   | 8 336,73                                                                           | 83,78                                                              |
| 2004 | 8 415,84                    | 2 807,47                                             | 4 496,00                                   | 7 303,47                                                                           | 86,78                                                              |
| 2005 | 9 439,37                    | 3 200,00                                             | 4 021,00                                   | 7 221,00                                                                           | 76,50                                                              |
| 2006 | 8 608,75                    | 2 730,00                                             | 4 021,00                                   | 6 751,00                                                                           | 78,42                                                              |
| 2007 | 9 084,88                    | 3 130,00                                             | 4 021,00                                   | 7 151,00                                                                           | 78,71                                                              |
| 2008 | 9 047,96                    | 3 080,00                                             | 4 086,00                                   | 7 166,00                                                                           | 79,20                                                              |